

Naștere .Viață. Căsătorie. Moarte. Sunt etapele omului pe acest pământ, căci „, toți se nasc spre a muri și mor spre a se naște ”, sunt trăirile unei femei simple, care rămân pentru urmași prin cuvintele rescrise de fiica domniei sale, sunt un gând de aducere aminte care permite menținerea vie a imaginii ființei ce nu mai e aici, pe acest pământ, dar care ne însoțește pretutindeni. Nu rețin dacă undeva în carte e menționat numele de botez al MAMEI doamnei Pisuc dar îmi voi permite să redau acum afirmația fiului meu care spunea că MAMELE nu ar trebui să aibă nici un alt nume pentru că MAMA e cel mai frumos cuvânt, e cea mai dulce și caldă formă de alint, e un cuvânt unic, e un nume neasemuit sau așa cum spune un proverb evreiesc „Dumnezeu nu a putut fi pretutindeni așa că a creat mamele” .

Într- o lume în care „toate trec pe dinainte” și în care nu avem timpul necesar să ne aplecăm suficient asupra celor de lângă noi, o carte dedicată MAMEI este ceva ce ne reamintește că ar trebui să prețuim mai mult ființele dragi nouă atunci când sunt în viață, cât le avem lângă noi, cât ne mai pot certa pentru lucru făcut fără a ne ridica la ceea ce ne –au învățat ei , părinții noștri, cât ne mai pot întreba dacă ne e bine, dacă avem tot ceea ce avem nevoie, cât mai pot să ne ofere puțin din puținul lor, din inima lor.

Titlul cărții este sugestiv și m-a dus cu gândul la un citat al lui William Makepeace Thackeray care afirmă că “Mama este numele lui Dumnezeu pe buzele și în inimile copiilor.” Mama este legătura dintre noi ca ființe pământe și eul nostru spiritual.

Incursiunea prin viața Mamei doamnei Pisuc ne descrie vremuri de istorie grea, în care greutățile, tristețea, moartea erau o caracteristică a vieții cotidiene. În care clipele lipsite de griji sunt puține, dar cu atât mai prețioase. Imaginile descrise te fac să vezi copii de toate națiile alergând prin praful de pe ulițele satului, bucurându –se de clipele copilăriei, făcându -și joc din orice lucru, păpuși de cârpă ori păstrând vreme îndelungată puținele bunătăți aduse de părinți de la târg, de la oraș. E o lume vie, în mișcare, în care comercianții își vând din ușa prăvăliei o droaie de lucruri trebuincioase într-o casă, oamenii își lucrează pământul pentru a asigura traiul familiilor lor sau pentru a plăti datoria către cei mai avuți. Am văzut oameni la coasă și copii transformați de greutățile vieții, peste noapte, în oameni maturi , ce trebuie să găsească o cale de supraviețuire a lor și a fraților mai mici, lucrând la stăpân și încercând să găsească înțelegere la „bdirău” pentru a fi mutați, din casa lor de copii orfani , ,, chiriașii,, nemți . Cred că dacă stai și citești în liniște cartea poți auzi vocea mamei depănând amintiri, în timp ce cu siguranță trebuie să facă un lucru de-al casei. E vocea mamelor și a bunicilor noastre trăitoare în acea epocă, e o voce liniștită, povestind domol, în limba ”moroșănească”, fără patimă, fără ură, poate doar cu puțină nedumerire, de ce în vremuri grele oamenii nu mai sunt oameni și sunt uciși doar pentru că au încercat să dea unuia aflat în nevoie , o cană cu apă.

Peste toate se ridică imaginea MAMEI, care își crește copiii, să ajungă „gazde”, care își jeluște bărbatul plecat prea repede din lumea celor vii, în tăcere, pentru a nu face copiii să sufere, care pune toată suferința adunată în horile cântate. MAMA care știe să-și învețe puii că pe lumea asta oricâte greutăți sunt, le treci mai ușor dacă ai credință în Dumnezeu. Credința e temelia existenței, e puterea de a merge mai departe, de a sta drept în vârtoare, e puterea de a prinde rădăcini. E sprijinul pe care MAMA doamnei l- a avut necondiționat atunci când propriii părinți au plecat la cele veșnice. Răsplata pentru această credință nestrămutată a fost căsătoria cu un om bun, așa cum s-a rugat la deschiderea cerurilor.

DOAR CU DUMNEZEU ÎN LUME ne prezintă o pagină de istorie a acestor locuri pe care nu o găsim în nici o carte de istorie scrisă. E istoria trăită din plin, cu toate ororile aduse de război, cu nedreptăți, cu eroi cunoscuți sau necunoscuți, cu ocupațiile care au marcat istoria Maramureșului de acum un secol. Am văzut, pe rând, trupele române retrăgându-se în lacrimi și zdrențe din Maramureșul cedat în urma Diktatului de la Viena, am văzut trupele ungare, îmbrăcate bine, făcându-se stăpâne într-un ținut ce nu era al lor, trupele germane luându-le locul, apoi carele cu evrei plecând spre lagărele morții, pentru a nu mai auzi nimic, niciodată despre cei mai mulți dintre ei. Apoi a intrat Armata rusă, „de eliberare” în Maramureș. S-a întors și administrația română, pentru că românii nu au plecat nicăieri, niciodată. S-au legat de case, de biserică, de pământuri, de copii, de animale, au fugit în păduri, au tăcut, au suferit, dar mai presus de toate au crezut în Dumnezeu și s-au salvat, au mers mai departe, așa cum au știut, și au sprijinit copiii să răzbească și ei în lume.

Povestirea Ursitul care e în încheierea cărții, e plină de talc, de magie – cum altfel în Maramureș? – de povești cu vrăjitoare, cu iele, cu imagini desprinse din alte lumi, în ideea că de ceea ce îți e scris nu poți scăpa, nu poți fugi, nu te poți ascunde.

Cartea în ansamblul ei o pot asemăna cu porțile cioplite ale Maramureșului autentic, pentru că prin ea am văzut și funia vieții și roata soarelui, am auzit bocetul de înmormântare și descântecul, am văzut bisericile mici, de lemn, în care intri fără teamă pentru că acolo te simți mai aproape de Dumnezeu, pentru că acolo sfinții și Maica Domnului sunt lângă tine, te sprijină și –i poți vedea. O carte testament, o carte rugăciune pentru MAMA.

Roxana PONTOȘ □

(Nota redacției: Volumul a fost publicat la Editura Valea Verde, 2016, Sighetu Marmăției)